

(המשך מעמוד 25)

העולם הזה, פשוט לא הסתדרנו. עד היום אנחנו ידידים טובים." בערך באותה תקופה החלה אלה מתעניינת ברכישת דירה ברמת-אשכול. היא מודה כי למרות שמישפחתה ומישפחת בעלה קיבלו דירות ככל העולים החדשים, עזרו לה מוסדות הקליטה בהלוואות נוחות מיוחדות. היא אינה מוכנה ליהנות לה בזכות המצותיו השירות של דולצ'ין, ובגלל מערכת היחסים שביניהם. "יש דבר שנקרא, הומורסובייטיקוס", הסבירה אלה. "עולים מרוסיה עוורים זה היה. אומנם, כולם חושבים שדולצ'ין נולד במכסיקו, אבל האמת היא שהוא נולד ב-מינסק שברוסיה. יש משהו בין עולי וידידי רוסיה, שגורם להם לעזור אלה לאלה. לדיברי אלה, דולצ'ין הוא בכלל אדם טוב, המבין את בעיות העולים החדשים ומוכן לעזור לכל אחד. צריך להיות עולה חדש בעצמך, כדי לדעת שצריך לעזור לעולים החדשים. עוין נרקיס, למשל, ש'אני מעריכה אותו, הוא לא עולה חדש, לכן הוא לא עוזר כמו דולצ'ין."

ניתנה לה משכנתא בסך 120 אלף לירות, סכום-ענקי או. באותה תקופה היא עמדה לפני הגירושין מבעלה, ניסן, וכדי למנוע חיכוכים ביניהם בנושא המשכנתא, החליטה לוותר עליה.

מי הורה

לאשר?

אלה, היא יכלה להרשות זאת לעצמה. במקום המשכנתא, ובהמלצת הרשויות היהודיות, קיבלה מיספר הלוואות נוחות עוד יותר מהמשכנתא. על-פי המלצת הסוכנות קיבלה מבנק טפחות הלוואה בגובה 50 אלף לירות. במשגים של אותם הימים, כאשר דירת-הפאר שלה עלתה 240 אלף לירות (כיום, שווייה כמיליון לירות), היה זה סכום נכבד לכל הדיעות. טענה אלה השבוע: "אני לא חושבת שדולצ'ין יסדר לי את זה. נדמה לי שדווקא פינחס סגיר המנחה הוא שיתלפן למן, מנכ"ל בנק טפחות, וכך קיבלתי את הלוואה." נוסף על ההלוואה מטפחות יצרה אלה במעט-תקדים, בקבלה מן הסוכנות היהודית עצמה הלוואה של 15 אלף לירות. נוסף על שתי אלה קיבלה אלה הלוואות נוספות. על-פי סידריה-הגדול של אותם

שימנה אותו מחסונותיה. השמועות על הרומן בין אריה דולצ'ין לבין עובדת הסוכנות, בוודאי מפריעות את שלוותה של מישפחת דולצ'ין. יורר ההסתדרות הציונית העולמית הוא, למרות תפקידו הציוני הכרוכים בעבודה קשה ובנסיעות רבות לחוץ-לארץ, איש-מישפחה נאמן. הוא מתגורר עם אשתו וניסן בנו, אלון, ברחוב מאפו בתל-אביב. דולצ'ין מקדיש זמנת רב למישפחתו. בביתם נהוג לדבר אנגלית בלבד, כדי לחנך את הבן ללמוד שפה נוספת. כן מכנים אותו בבית בשם אלון, מאותה הסיבה עצמה. מישפחת דולצ'ין מחזיקה עוורת-בית במיוחד בשביל אלון, ובזכותו אוהבים בני המישפחה את העוורת שלהם כאילו היתה בת-המישפחה. בטכס בחירתו של אריה דולצ'ין, בשבוע שעבר בבנייני האומה בירושלים, ישבה העוורת בשרה הראשונה באמצע, בדיוק מול ראש-המשלה שישב על הבמה, במקום המוכב ביותר, בעוד ששרים וחבריי-כנסת נאלצו להסתפק במקומות טובים פחות, ומחוריה.

פגישות

בווינה?

אין ספק כי דולצ'ין נזהר מסיפורי רכילות וזדוניים ומשמועות ומבקש לשמור בכל כוחו על המיסגרת המישפחתית. אנט היא אשתו השנייה. גישאוי הקודמים, שבהם נולדה לו בת, המתגוררת עתה במכסיקו, הסתיימו בגירושין.

אלה טמשה מכחישה, כמוכן את השמועות על אודות הרומן בינה לבין דולצ'ין, אם כי מודה שהם ידידים קרובים, שצמחו בעיקר על רקע עבודתם המשותפת. "הוא איש נחמד, נחמד מאד, ואני רשאת להיכנס אליו לחדר בכל רגע." היא אומרת. היא מכחישה את סיפורי שכינה, הטוענים כי פעמים רבות נראתה מכונניתו של דולצ'ין חונה ליד בית, אם כי מודה כי ביקרה אצלו בחדרו שבמלון החלל דוד בירושלים.

היא מכחישה גם כי הוזמנה עליידי דולצ'ין פעמים אחדות להתגורר, על חשבון הסוכנות, במלונות בתל-אביב, כאשר נפל גשו בעיר זו, וטוענת: "לפעמים אני מלחה אורחים, או קבוצות של הסוכנות, ונשר את ללון במלון בתל-אביב, אז מובן שהסוכנות משלמת את הלינה שלי."

אחד משיאי הסיפורים על השניים הפכו

במדינה

(המשך מעמוד 22)

הפרדה דתית. החברה לשיקום וליפיתוח הרובע היהודי קבעה תחום מסוים שאותו החליטה לייחד. אין כל קשר בין התחום השרירותי הזה שנקבע, לבין הרובע היהודי שהיה קיים לפני המלחמה. החברה פינתה, במשך שנות קיומה, 585 בניינים של הערבים, שבהם יתרח מאלף דירות. מרבית המפונים נאלצו לקבל את הפיצוי שהוצע להם על-ידי החברה, ובין האחרונים בהם היתה מישפחת בורקאן, שהתגוררה במקום מזה 30 שנים. אלא שהיא החליטה להיאבק.

מייד אחרי שקיבלה את פקודת הפינוי, פנתה מישפחת בורקאן במכתבים אל שרי האוצר, הפנים והשיכון, ואל ראש-הממשלה, הושגה דחייה, והפינוי עוכב עד 1975. באותן שנים ברר מינהל-מקרקעי ישראל את שאלת הבעלות על דירת ה-מישפחה, והועלה כי המקום שייך לה ללא כל ספק.

ב-1975 הוציא שופט-שלום בירושלים צו, שעל-פיו היה על מוחמד בורקאן, הוריו ואחיו, לפנות את דירתם עד אפריל 1976. כשהלך תקופה זו חל מיפנה בר מאבקה הנאש של מישפחת בורקאן נגד רשויות החוק של מדינת ישראל.

הבן מוחמד, שהוא צבע במיקצועו, עבד בצביעת דירה במצוא-עילית. על כוס קפה גולל לפני בעלה-הבית, הפרופסור עוזי אורן, נז מהאונברסיטה העברית, את תלאתיה של מישפחתו ואת סיפור ההפקעה. אורן הוא חבר הוועד הבינ-דתי בירושלים, גוף בלתי-פוליטי ששם לעצמו למטרה להעמיק את יחסי האחרות בין אזרחי ישראל בני כל הדתות. הפרופסור התקשה להאמין בכיפור, והחליט לברר את אמיתותו. "הלכתי לביתו של הבחור, וראיתי את מסמכי הטאבו שברשותו", סיפר, "והתבררתי להאמין שקיימת פה מדניות ברור: רק לקוחים בית ערבי, מפצים אותו ונותנים אותו למישפחה היהודית."

בג"ץ סירב להתערב. בעיוד ה-ועד הבינ-דתי התקשר בורקאן עם ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, וגולל לפניו את בעייתו. ראש העיר הבחיר לו שאף הוא מתנגד למדיניות ההפקעות של החברה לפיתוח הרובע היהודי, אך כל שהצליח היה רק להשיג דחייה נוספת. בורקאן עצמו ניסה, בסוף שנת 1975, לרכוש דירה באחד המכרזים. הוא עמד בכל תנאי המכרז, אך בקשתו נדחתה. חרדים אחדים לא-חרמכו הוצעו אותן הדירות ושוב למכירה, והתברר שלא היו להן דורשים. אך במיכרז החדש הוכנסו תנאים שהבטיחו כי הרכישה תתאפשר ליהודים בלבד. נאמר שם, בין השאר, שאת הדירה יוכל לקנות זוג ישראלי שולפחות אחד ממנו הוא יוצא-צבא או עולה חדש. בכך נחסמה דרכו של בורקאן סופית.

הוא התקשר עם אחד הפרקליטים הידועים בירושלים, עורך-הדין ארנולד שפאר, אך זה ואחרים לא היו מוכנים להגיש עתירה לבג"ץ בשמו של בורקאן. הגימק העיקרי היה שעתיירות דומת, שהוגשו בעניינים הקשורים עם הפקעות לצורכי ציבור, נידחו על-ידי בג"ץ בעבר. דעתם של השופטים העליונים היתה שאין להתערב בשקלולי שר-האוצר, ויש לראות כאמינה את קביעתו שההפקעה היא אכן לטובת הכלל.

החוק ניצח. בני מישפחת בורקאן פונו מדירתה בינאר אשתקד, אך ממאבקי להשיג דירה ברובע לא חדלו. הם לא הוטרדו במוחד מדיברי שכניהם בטלי-וויזיה, שטענו כי הרובע חייב להישאר יהודי.

לפני שבועיים הגיש עורך-הדין הירר-שלמי, אברהם לנמן, עתירה נוספת בשמו של בורקאן, בית-הדין התבקש לבטל את ההפקעה. העתירה נדחתה וימים אחרי הגשתה, אך השופטים לא חסמו את הדרך. הם אומנם קבעו שבורקאן נזכר בכך מאוחר מדי לשנות את ההחלטות הישנות, אך יעצו לו לגשת למיכרז חדש, ולנסות לזכות בדירה ככל אזרח אחר.

כעבור שבוע הגיש מוחמד בורקאן עתירה נוספת. הוא טען שהגבלות שקבעה החברה בתנאי המכרז, אינן מותרות לו כל סיכוי לזכות בדירה במקום. הפעם התקבלה העתירה. בית-הדין מצטופפת מישפחת בורקאן הגדולה בביתה החדש שבי-בית-הגינא, בית שהקים מוחמד בורקאן במיכרזיו יחד עם אחיו. בעוד 45 יום (המשך בעמוד 34)

התאשים

אדון-מישנה (מיל), דוב ירמיה, איש רשות שמורות-הטבע, מי שהיה סמג"ד הגדוד בו שירת שמואל להיס כמפקד-פלוגה, להיס הואשם באחריות לרצח 34 כפריים לבנונים שבויים במלחמת תש"ח.

הסמג"ד מגיע!

הודיעו החיילים להיס, ואומנם, כשטיפס הגיפ של הסמג"ד בשביל העולה אל המישלט, ליד הכפר חולה, והעלה סביבו עמוד אבק, אי-אפשר היה שלא להבחין בדוב ירמיה, כשהוא יושב בגיפ ועל כרכיו תתימקלע הסטן המפורסם שלו.

יום קודם לכן שהה הסמג"ד ירמיה בדיוק באותו המקום, בכפר חולה, השוכן צפונית למנרה, ליד גבעת שייך-עבד, המפורסמת בגלל העץ הבודד שבראשה. הוא פגש במקום את שמואל להיס, צעיר נמוך-קומה בעל שיער שחור, אשר ימים אחדים קודם לכן מונה, על-פי המלצת ירמיה עצמו, למפקד-פלוגה בגדוד 22 של חטיבת כחמ"ל, אשר היתה עסוקה באותם הימים במיצע חירם.

להיס דיווח לסמג"ד על כיבוש ללא קרב של הכפר חולה. לדברי המ"פ הצעיר הסתלקו מהכפר ומיתר כפרי הסביבה מרבית התושבים ונסו צפונה. "בחולה נותרו כ-100 אנשים, מהם 35 גברים" דיווח להיס.

ירמיה אהב את להיס. מאוחר יותר הוא סיפר כי להיס היה "בחור נחמד, מפקד צעיר וטוב וגילה תושיה רבה. אי-אפשר היה שלא לאהוב אותו. גם המפקדים אהבו אותו וגם החיילים שלו אהבו אותו." להיס דיווח לירמיה כי הוא ריכז את כל הגברים באחד מבתי הכפר, כשבוים, והציב עליהם מישמר. הסמג"ד ירמיה והמ"פ להיס ניגשו עם סרפ הפלוגה אל הבית בו רוכזו תושבי הכפר הגברים, "מגיל 15 ומעלה."

מה לעשות איתם? שאל להיס את ירמיה, "אתה רוצה שנגרש אותם?" ירמיה לא ידע להשיב. "אני אבקש הוראות במפקדת החטיבה", אמר, "אבל אותו אני לוקח אתי." הוא הצביע על הצעיר היהודי מבין השבוים שהיה לבוש במדים צבאיים. שנים אחר-כך אמר דב ירמיה: "אותו חייל שלקחתי איתי לחקירה במפקדת החטיבה יכול להודות לי, אני היצילתי את חייו."

קבר אחים בחולה

בפוגתו של להיס לא היה מכשירי קשר. ירמיה היה צריך לנסוע בעצמו, יחד עם השבוים לבוש המדים שלו, אל מפקדת החטיבה שישבה אז בכפר הערבי

אלון (המכונה אלון) דולצ'ין, בנו של יורר ההנהלה הציונית, ישב ליד עוורת-הבית של הדולצ'ינים בשורה הראשונה בבנייני האומה בירושלים, בטכס הפתיחה החגיגי של הקונגרס. הנחזרת, שאותה מחזיקים במיוחד עבור הבן, מקורבת להם כבת-מישפחה ממש, זכתה במושב מכובד.

הבן והעוורת

את הרומן שלהם לרומן בינלאומי. הרדובר הוא בנסיעות של אלה לויינה, על חשבון הסוכנות, כדי להיפגש בכיכול עם דולצ'ין כאשר הוא שוהה שם. הרחק מן בני-מישפחתו וממכריהם של השניים ב-ישראל, אלה מודה כי מאז החלה עובדת בסוכנות היהודית היתה כבר לפחות שלוש פעמים בווינה, בשליחות הסוכנות, והיא יודעת כי גם דולצ'ין ביקר בעיר זו פעמים רבות. "אבל אנחנו נפגשנו בווינה רק בנסיעה אחת שלי", היא טוענת.

אין ספק כי סיפור הרומן-כביכול בין דולצ'ין לבין אלה הוא הסערה הגדולה ביותר של הקונגרס הציוני הכ"ט אשר, בניגוד לקודמיו, הוא הפעם חסר-עניין ורדום. השאלה המעסיקה את שני הנפגעי-עלם הראשיים מסיפור זה, אריה דולצ'ין ואלה טמשה, היא אם אחרי סיום הקונגרס תישכך הסערה, היא אם אחרי סיום הקונגרס תרעות להציק להם.

מתאחדות עולי ארצות-הברית קאדה, גם זו בהמלצה נעלם כלשהו מן הסוכנות היהודית. והיא הלוואה משונה ביותר, כיוון שהתאחדות זו אינה מתירה העניק הלוואות כה גדולות, וזו שהיא אשרת בכל-זאת, ניתנת אן-רוק לעוים מן הארצות שהיא מייצגת. אלה אפילו א עברה ביבשת אמריקה, בדרכה מברית-מועצות לישראל.

כפיה יש הסבר לכך. בשיחתה עם כתב-עולם הזה אמרה: "הייתי בשליחות הרדבר כמה פעמים בארצות-הברית וב-נאדה, אז מכירים אותי שם." מאוחר יותר נמצא לה הסבר אחר, שהועבר באמר ענת דובר הסוכנות: "כיוון שעבדתי פעם שבילי המגבית, או המגבית ביקשה מהתחזות עולי אמריקה וקנאדה לתת לי את הלוואה, ובכלל, לא היתה זו התאחדות לילי אמריקה וקנאדה, אלא התאחדות עולי-סיה". לגבי יתרת הסכום, היא טוענת